Strategia działania urzędów górniczych na lata 2026–2028

Spis treści

Misja i wizja 3

Wstęp 4

Cele strategiczne na lata 2026-2028:

CEL 1. Ciągłość nadzoru i kontroli nad przestrzeganiem prawa w zakresie prowadzenia ruchu zakładów górniczych oraz innych zakładów podlegających nadzorowi górniczemu 8

CEL 2. Ciągłość nadzoru nad przestrzeganiem prawa w obszarze stosowania i użytkowania wyrobów w górnictwie 11

CEL 3. Ciągłość nadzoru i kontroli nad przestrzeganiem przepisów w zakresie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym 13

CEL 4. Wzmocnienie mechanizmów służących zapewnieniu zrównoważonego rozwoju na terenach górniczych i pogórniczych 15

Misja

Wykonując służbę publiczną,
dążymy do poprawy bezpieczeństwa pracy
i ochrony zdrowia górników,
optymalnego zagospodarowania złóż kopalin
oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania
górnictwa na ludzi i środowisko.

Wizja

Urzędy górnicze są postrzegane
jako organizacja specjalistyczna i przyjazna
obywatelom. Działamy w sposób zaplanowany,
stosując nowoczesne narzędzia pracy.
Nasi eksperci kontrolują i doradzają.
Rozwiązujemy problemy polskiego górnictwa.

Wstęp

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych i innych podmiotów podlegających przepisom ustawy Prawo geologiczne i górnicze, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa pożarowego, ratownictwa górniczego, gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania, ochrony środowiska i gospodarki złożem, zapobiegania szkodom, budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej. Według stanu na koniec 2024 roku nadzorem górniczym było objętych m.in. 29 podziemnych oraz 105 otworowych zakładów górniczych, 7322 kopalnie odkrywkowe, 21 zakładów prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego (w tym 15 podziemnych tras turystycznych), 203 zakłady wykonujące roboty geologiczne, a także 4003 oddziały podmiotów wykonujących w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego. Łącznie podmioty te zatrudniały 164 001 pracowników.

Struktura przemysłu wydobywczego w Polsce ulega dynamicznym przeobrażeniom, a wraz z nią zmienia się skala zagrożeń w ruchu zakładów górniczych, co musi znaleźć odzwierciedlenie w adekwatnym rozłożeniu akcentów w ramach realizowanych przez urzędy górnicze zadań nadzorczo-kontrolnych. W roku 2024 zadania te wykonywało 66 pracowników inspekcyjno-technicznych Wyższego Urzędu Górniczego i 186 pracowników inspekcyjno-technicznych okręgowych urzędów górniczych. Biorąc pod uwagę tak szeroki zakres zadań przy stosunkowo niewielkich zasobach przeznaczonych do ich realizacji, zapewnienie cią-

głości nadzoru i kontroli będzie w najbliższych latach istotnym wyzwaniem. Dlatego będziemy doskonalić sposoby alokacji zasobów ludzkich i finansowych w taki sposób, by w ramach posiadanych środków uzyskać jak najlepsze rezultaty, działając w sposób zaplanowany, systematyczny i adekwatny do zagrożeń. Zapewnienie ciągłości nadzoru i kontroli będzie naszym podstawowym celem nie tylko w odniesieniu do ruchu zakładów górniczych i innych zakładów podlegających nadzorowi górniczemu, ale także w obszarze stosowania i użytkowania wyrobów w górnictwie oraz w zakresie przestrzegania przepisów w zakresie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym. W roku 2025 Prezes WUG został bowiem wskazany jako organ odpowiedzialny za monitorowanie i egzekwowanie stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1787 w sprawie ograniczenia emisji metanu w sektorze energetycznym. Sprawna realizacja tego zadania wymaga budowy od podstaw systemu nadzoru nad emisjami metanu w Polsce.

Pamiętając, że podstawą misji urzędów górniczych jest ochrona życia i zdrowia pracowników górnictwa, w centrum naszej działalności musimy stawiać zapewnienie przestrzegania przepisów bhp w podmiotach objętych właściwością rzeczową organów nadzoru górniczego. Zamierzamy przekonywać, doradzać i zachęcać do stosowania rozwiązań zgodnych z przepisami. W przypadku poważniejszych nieprawidłowości naszą powinnością jest wykorzystanie środków represyjnych. W takich przypadkach będziemy kierować do sądów wnioski o ukaranie. W razie konieczności wydamy także decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego oraz wstrzymamy roboty górnicze lub ruch maszyn i urządzeń. W ramach nadzoru rynku będziemy kontrolować wyroby przeznaczone do stosowania w przemyśle wydobywczym, wycofując z obrotu te z nich, które nie spełnią norm bezpieczeństwa. Jestem przekonany, że dzięki udoskonaleniu metod szacowania zagrożeń w poszczególnych, podlegających nadzorowi górniczemu podmiotach, stosowanie tych sprawdzonych środków przyniesie zauważalną poprawę w zakresie przestrzegania przepisów prawa.

Kolejnym celem strategicznym będzie wzmocnienie mechanizmów służących zapewnieniu zrównoważonego rozwoju na terenach górniczych i pogórniczych. U podstaw zasady zrównoważonego rozwoju stoi przekonanie, że dzisiejsze decyzje powinny być podejmowane w taki sposób, by nie umniejszać szans kolejnych pokoleń na zaspokojenie ich potrzeb. Idea ta zakłada zachowanie równowagi pomiędzy trzema czynnikami rozwoju: wzrostem gospodarczym, poszanowaniem środowiska

i postępem społecznym. Rola państwa w zapewnieniu zrównoważonego rozwoju została podkreślona w Konstytucji RP, co znajduje odzwierciedlenie w regulacjach ustawowych, m.in. w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zapewnienie realizacji tej zasady na terenach górniczych i pogórniczych wymaga zintegrowania celów wzrostu gospodarczego, ochrony środowiska i rozwoju społecznego, m.in. poprzez podejmowanie równoległych działań na rzecz innowacyjności organizacyjnej i technologicznej, ograniczania negatywnego wpływu eksploatacji na przyrodę i społeczność oraz wsparcia sprawiedliwej transformacji regionów górniczych. Osiągnięcie postępu w tych obszarach wymaga współpracy wielu podmiotów, m.in. instytucji państwowych (w tym organów nadzoru górniczego, organów koncesyjnych i ochrony środowiska), samorządów, przedsiębiorców oraz jednostek naukowo-badawczych. Organy nadzoru górniczego uczestniczą w mechanizmach służących zapewnieniu zrównoważonego rozwoju, sprawując nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych w zakresie bezpieczeństwa pracy, bezpieczeństwa powszechnego, ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami złóż i efektywnego ich wykorzystania w celu zaspokojenia potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń.

Do ważnych elementów systemu zapewnienia zrównoważonego rozwoju na terenach występowania złóż kopalin należy zaliczyć mechanizmy ustalania przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji (nielegalnej eksploatacji), jak również realizowane przez WUG procesy zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o warunkach geologiczno-górniczych na terenach pogórniczych. W związku z tym, w najbliższych latach, jednym z priorytetów nadzoru górniczego będzie efektywność prowadzonych przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych postępowań w sprawie ustalania opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji albo bez zatwierdzonego lub podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych. Szczególną uwagę poświęcimy także usprawnieniu procesów udzielania przez Prezesa WUG informacji o warunkach geologiczno-górniczych na terenach pogórniczych. Z uwagi na utrzymującą się tendencję wzrostu liczby rozpatrywanych wniosków w tym zakresie oraz systematyczny przyrost terenów pogórniczych na skutek restrukturyzacji górnictwa, będziemy dążyć do usprawnienia procesu udzielania informacji o warunkach geologiczno-górniczych, doskonaląc wewnętrzną organi-

zację zasobu archiwalnego oraz modernizując infrastrukturę archiwalną z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania.

Stopień osiągnięcia celów strategicznych urzędów górniczych będzie regularnie monitorowany w oparciu o mierniki nakreślone w niniejszym dokumencie, które zostaną doprecyzowane w rocznych planach działalności urzędów górniczych oraz w planach pracy.

Sformułowana przed kilkunastu laty misja nadzoru górniczego pozostaje nadal aktualna. Branża górnicza doświadcza jednak istotnych zmian strukturalnych, m.in. w ramach procesów dekarbonizacji i sprawiedliwej transformacji terenów górniczych. Odpowiedzią na te przekształcenia będzie modyfikacja obszarów, form i metod działania nadzoru górniczego. Wierzę, że zaproponowane w niniejszym dokumencie kierunki doskonalenia naszej działalności przełożą się na skuteczną realizację zadań, przynosząc zauważalne, pozytywne efekty. Jestem również przekonany, że w kolejnych latach będziemy mogli liczyć, tak jak dotychczas, na wielu przyjaznych, wypróbowanych partnerów, gotowych wesprzeć nas w realizacji strategicznych zamierzeń.

Piotr Litwa
Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

CEL 1. Ciągłość nadzoru i kontroli nad przestrzeganiem prawa w zakresie prowadzenia ruchu zakładów górniczych oraz innych zakładów podlegających nadzorowi górniczemu

Podstawowym ustawowym zadaniem organów nadzoru górniczego jest sprawowanie nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz innych zakładów wykonujących działalność polegającą m.in. na: odwadnianiu zlikwidowanych kopalń, prowadzeniu robót w wyrobiskach zlikwidowanych kopalń podziemnych wykorzystywanych w celach turystycznych, leczniczych i rekreacyjnych, prowadzeniu robót podziemnych w celach naukowych, badawczych, doświadczalnych i szkoleniowych na potrzeby geologii i górnictwa, drążeniu tuneli, a także prowadzeniu robót geologicznych służących poszukiwaniu i rozpoznawaniu złóż kopalin. Kluczowym warunkiem skuteczności systemu nadzoru górniczego jest ciągłość działania polegająca na planowaniu i systematycznym sprawdzaniu zgodności sposobu prowadzania ruchu z przepisami prawa oraz podejmowaniu interwencji w przypadku stwierdzenia naruszeń.

Z uwagi na znaczną liczbę nadzorowanych zakładów, szerokie spektrum stosowanych w nich metod eksploatacji oraz zróżnicowany charakter i natężenie występujących w nich zagrożeń, zapewnienie ciągłości nadzoru górniczego jest dla urzędów górniczych istotnym wyzwaniem, wymagającym optymalnego planowania oraz racjonalnej alokacji zasobów ludzkich, rzeczowych i finansowych. Systematyczne sprawowanie nadzoru i kontroli jest możliwe dzięki ustalaniu adekwatnej w stosunku do zagrożeń częstotliwości i intensywności działań nadzorczo-kontrolnych prowadzonych w poszczególnych podmiotach. Dlatego w okresie obowiązywania niniejszej strategii szczególny nacisk zostanie położny na zarządzanie działalnością inspekcyjno-techniczną w oparciu o mierzalne dane, w tym planowanie kontroli z uwzględnieniem analizy zagrożeń. Doskonalone będą sposoby typowania priorytetowych obszarów interwencji oraz podmiotów wymagających szczególnej uwagi ze względu na występujące w nich zagrożenia, zwłaszcza mogące doprowadzić do katastrof górniczych i poważnych wypadków czy też mające wpływ na stan bezpieczeństwa powszechnego. Podsta-

wą tych działań będą zbierane przez WUG dane analityczne, m.in. zawarte w rocznych opracowaniach „Ocena stanu bezpieczeństwa pracy, ratownictwa górniczego oraz bezpieczeństwa powszechnego w związku z działalnością górniczo-geologiczną".

Niezmiennym priorytetem działania pozostanie weryfikacja stanu przygotowania podziemnych zakładów górniczych do prowadzenia akcji pożarowych, a także kontrola służb ratownictwa górniczego przedsiębiorcy oraz podmiotów zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym pod kątem ich przygotowania do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych i prac profilaktycznych.

Przestrzeganie przepisów jest fundamentem prowadzenia ruchu zakładów górniczych i innych zakładów podlegających nadzorowi górniczemu w sposób bezpieczny, racjonalny i zrównoważony. Urzędy górnicze zostały powołane w celu skutecznego egzekwowania przepisów prawa w obrębie swojej właściwości rzeczowej oraz wyposażone w uprawnienia władcze zapewniające:

- podjęcie przez zobowiązane do tego podmioty natychmiastowych działań skutkujących obniżeniem poziomu zagrożenia,
- utrwalenie praworządności,
- pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców naruszenia przepisów.

Zagwarantowanie przestrzegania przepisów prawa w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w górnictwie jest niezmiennie priorytetem działania organów nadzoru górniczego. Ryzykowne zachowania pracowników oraz stosowanie niebezpiecznych metod pracy oznacza naruszenie obowiązujących przepisów, technologii i ustaleń w ruchu zakładu górniczego. Poziom bezpieczeństwa pracy zależy bowiem w znacznym stopniu od tego, czy pracownicy wykonują swoje zadania zgodnie z prawem. Przestrzeganie przepisów w podmiotach objętych nadzorem górniczym to nie tylko formalny obowiązek, ale warunek konieczny zapewnienia bezpiecznego i zrównoważonego funkcjonowania górnictwa. Ścisła współpraca między organami nadzoru a przedsiębiorcami górniczymi, oparta na odpowiedzialności i rzetelności, stanowi podstawę nowoczesnego zarządzania bezpieczeństwem w sektorze wydobywczym.

Do zapewnienia prowadzenia ruchu zakładów górniczych w sposób zgodny z przepisami w znacznym stopniu przyczynia się jakość kontroli i badań powypadkowych oraz skuteczność działań represyjnych wobec osób winnych naruszenia przepisów prawa. Dlatego w uzasadnionych

przypadkach organy nadzoru górniczego konsekwentnie będą dążyły do ukarania osób winnych spowodowania zagrożeń dla życia i zdrowia pracowników. Priorytetem będzie również skuteczne egzekwowanie realizacji wniosków komisji powoływanych przez Prezesa WUG dla zbadania przyczyn i okoliczności wypadków i innych niebezpiecznych zdarzeń.

Postęp w zakresie realizacji celu będzie regularnie monitorowany przy pomocy mierników wykonania rocznych planów kontroli realizowanych przez poszczególne okręgowe urzędy górnicze i departamenty WUG. Ponadto miarą stopnia osiągnięcia celu będą wyrażone liczbowo wskaźniki podjętych działań wobec stwierdzonych w trakcie kontroli naruszeń przepisów dotyczących m.in. bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych oraz innych zakładach objętych nadzorem górniczym.

CEL 2. Ciągłość nadzoru nad przestrzeganiem prawa w obszarze stosowania i użytkowania wyrobów w górnictwie

Wyroby stosowane we współczesnym przemyśle wydobywczym – branży obarczonej znacznym ryzykiem zawodowym – muszą spełniać wysokie normy bezpieczeństwa, a sposób ich użytkowania podlega rygorystycznym zasadom. Spełnienie tak wymagających kryteriów wiąże się z przestrzeganiem przepisów prawa na każdym etapie działalności, począwszy od projektowania i produkcji wyrobów, poprzez wprowadzenie ich do obrotu, aż po ich użytkowanie w ruchu zakładów górniczych i innych zakładów podlegających nadzorowi górniczemu. Za prawidłowość stosowania wyrobów odpowiadają kierownicy ruchu ww. zakładów, ale kluczowa jest również rzetelność producenta, importera, upoważnionego przedstawiciela lub dystrybutora, dostarczających wyrób spełniający wymagania bezpieczeństwa i zgodny z obowiązującymi przepisami oraz odpowiednimi normami. W systemie bezpieczeństwa technicznego nie należy rozdzielać odpowiedzialności pomiędzy podmiot produkujący, importujący lub wprowadzający do obrotu wyrób przeznaczony do stosowania a użytkownika. Wszystkie strony są solidarnie odpowiedzialne za:

- spełnianie wymagań technicznych,
- odpowiednią dokumentację techniczną,
- uwzględnianie wniosków nabytych w okresie eksploatacji,
- informowanie o ewentualnych zagrożeniach związanych ze stosowaniem i użytkowaniem wyrobów.

Rolą organów nadzoru górniczego w tych procesach jest prowadzenie systematycznego i stałego nadzoru nad przestrzeganiem prawa, wymagającego planowania z uwzględnieniem analizy ryzyka, przeprowadzania i raportowania kontroli oraz rozstrzygnięć władczych, zapewniających podjęcie przez zobowiązane do tego podmioty działań skutkujących obniżeniem poziomu ryzyka. Nadzór ten nie może być incydentalny – musi mieć charakter ciągły i zorganizowany. Dotyczy on zarówno procesu produkcji, jak i późniejszego użytko-

wania wyrobów. Ciągłość nadzoru pozwala skutecznie ograniczać ryzyko, a w niektórych przypadkach zapobiegać wypadkom i awariom. Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli upoważnieni pracownicy nadzoru górniczego mają prawo do całodobowego wstępu do zakładów górniczych i zakładów, jak również obiektów i urządzeń przedsiębiorców produkujących, importujących lub wprowadzających do obrotu wyroby przeznaczone do stosowania w ruchu zakładu górniczego lub zakładu. Są także uprawnieni do żądania niezbędnych wyjaśnień.

W okresie obowiązywania niniejszej strategii, zgodnie z rocznymi planami pracy, pracownicy nadzoru górniczego będą prowadzić kontrole:

- przedsiębiorców górniczych, producentów, importerów i dystrybutorów – w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego, w odniesieniu do spełnienia wymagań zasadniczych w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa;
- producentów, importerów, dystrybutorów wyrobów oraz przedsiębiorców górniczych, którzy wykonali lub nabyli wyrób i zamierzają go stosować w ruchu własnego zakładu górniczego – w toku postępowania administracyjnego o wydanie dopuszczenia do stosowania wyrobów w ruchu zakładu górniczego, w odniesieniu do spełnienia wymagań technicznych wyrobów ze względu na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa ich użytkowania w warunkach zagrożeń występujących w ruchu zakładów górniczych;
- w zakładach górniczych i zakładach w zakresie spełnienia wymagań bezpieczeństwa przez wyroby, w tym maszyny i urządzenia stosowane w wyrobiskach i na powierzchni.

Stopień osiągnięcia celu będzie regularnie monitorowany przy pomocy mierników wykonania rocznych planów kontroli realizowanych przez właściwe okręgowe urzędy górnicze i departamenty WUG.

CEL 3. Ciągłość nadzoru i kontroli nad przestrzeganiem przepisów w zakresie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym

W roku 2025 Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uzyskał nowe kompetencje, które wykraczają poza dotychczasowy zakres nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych. W znowelizowanym Prawie geologicznym i górniczym Prezes WUG został wskazany jako organ odpowiedzialny za monitorowanie i egzekwowanie stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1787 w sprawie ograniczenia emisji metanu w sektorze energetycznym. Metan to gaz cieplarniany, który jest na drugim miejscu po dwutlenku węgla, jeśli chodzi o ogólny wkład w zmianę klimatu, i jest odpowiedzialny za około jedną trzecią obecnego ocieplenia. Podstawowym celem rozporządzenia jest ograniczenie ilości metanu:

- emitowanego do atmosfery w trakcie poszukiwania i produkcji ropy naftowej i gazu ziemnego oraz gromadzenia i przetwarzania gazu ziemnego;
- pochodzącego z odwiertów nieczynnych, tymczasowo zaczopowanych oraz permanentnie zaczopowanych i opuszczonych;
- uwalnianego do atmosfery w trakcie przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego, z wyłączeniem systemów pomiarowych w punktach zużycia końcowego oraz części przyłączy między siecią dystrybucyjną a systemem pomiarowym zlokalizowanych na terenach należących do odbiorców końcowych, a także podziemnego składowania i operacji prowadzonych w instalacjach LNG;
- pochodzącego z czynnych podziemnych i odkrywkowych kopalń węgla, a także zamkniętych i opuszczonych podziemnych kopalń węgla.

Nowe kompetencje Prezesa WUG służą zapewnieniu skutecznej realizacji tego celu, umożliwiając pozyskiwanie informacji od podmiotów zobowiązanych do ich udzielenia, władcze rozstrzyganie określonych spraw, kontrolowanie wykonywania obowiązków nałożonych rozporządzeniem na podmioty czy nakładanie sankcji za ich niewykonanie. Nadzorem i kontrolą Prezesa WUG zostaną ob-

jęte podmioty odpowiedzialne za emisję metanu pochodzącego z ww. źródeł. Ponadto działaniami kontrolnymi objęte będą emisje metanu pochodzące z importowanej ropy naftowej, gazu ziemnego i węgla.

Skuteczność nadzoru i kontroli Prezesa WUG w tym obszarze wymaga ciągłości działania, rozumianej jako zaplanowane, systematyczne sprawdzanie prawidłowości postępowania właściwych podmiotów w zakresie dokładności pomiarów, kwantyfikacji, monitorowania, raportowania i weryfikacji emisji metanu oraz podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszeń przepisów prawa. Kontrole będą wykonywane regularnie, na podstawie systematycznie prowadzonej oceny zagrożeń (przede wszystkim środowiskowych) oraz przy uwzględnieniu najlepszych praktyk. W przypadku stwierdzenia poważnych naruszeń przepisów „rozporządzenia metanowego" Prezes WUG będzie wzywał operatora, przedsiębiorstwo lub importera do opracowania i przedłożenia do zatwierdzenia oraz wdrożenia działań naprawczych.

Stopień osiągnięcia celu będzie regularnie monitorowany przy pomocy mierników wykonania rocznych planów kontroli realizowanych przez właściwy departament WUG.

CEL 4. Wzmocnienie mechanizmów służących zapewnieniu zrównoważonego rozwoju na terenach górniczych i pogórniczych

Do ważnych elementów systemu zapewnienia zrównoważonego rozwoju w obszarze górnictwa należą mechanizmy ustalania przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji (nielegalnej eksploatacji), jak również realizowane przez WUG procesy zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o warunkach geologiczno-górniczych na terenach pogórniczych. Ustalanie opłaty podwyższonej zapobiega prowadzeniu eksploatacji kopalin w sposób niekontrolowany, z naruszeniem zasad ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami i zagospodarowania przestrzennego. Z kolei powszechny dostęp do informacji niezbędnych do racjonalnego kształtowania środowiska oraz zapobiegania szkodom górniczym ma fundamentalne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju na terenach pogórniczych. Prezes WUG udziela takich informacji za pośrednictwem wyspecjalizowanego Biura – Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej. Mając na względzie istotne znaczenie wspomnianych mechanizmów w procesie zapewnienia zrównoważonego rozwoju na terenach górniczych i pogórniczych, organy nadzoru górniczego będą dążyły do zwiększenia ich efektywności poprzez wdrożenie nowych rozwiązań w zakresie organizacji oraz wyposażenia urzędów górniczych w niezbędną infrastrukturę techniczną.

Zadania w zakresie udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie realizowane są przez Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej WUG, które jako jedyne w kraju posiada uporządkowany zbiór dokumentów historycznych zawierających informacje o zakresie i sposobie prowadzonej eksploatacji górniczej oraz jej możliwym oddziaływaniu na środowisko. Od szeregu lat zauważalny jest stopniowy wzrost ilości udzielanych informacji o warunkach geologiczno-górniczych. Z uwagi na tę tendencję oraz systematyczny przyrost liczby terenów pogórniczych w związku z dokonującą się restrukturyzacją przemysłu wydobywczego, działaniem priorytetowym będzie usprawnienie

procesu udzielania informacji poprzez udoskonalenie wewnętrznej organizacji zasobu archiwalnego oraz modernizację infrastruktury Archiwum z wykorzystaniem środków pochodzących z NFOŚiGW. Uwzględniając stały wzrost liczby rozpatrywanych wniosków, zakłada się, że dzięki planowanym działaniom Archiwum utrzyma dotychczasową, wysoką jakość i terminowość udzielanych informacji o warunkach geologiczno-górniczych na terenach pogórniczych. Stopień realizacji celu w tym zakresie będzie regularnie monitorowany za pomocą miernika terminowości rozpatrywania wniosków.

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych są właściwi do ustalania opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji albo bez zatwierdzonego lub podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych, w zakresie niezastrzeżonym dla ministra właściwego do spraw środowiska. Ponadto ustalają opłatę podwyższoną w przypadku naruszenia określonych w ustawie Prawo geologiczne i górnicze wymagań, od których zależy możliwość wydobywania bez koncesji piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej. Decyzje ustalające opłaty podwyższone są wydawane w postępowaniach administracyjnych. Dla oceny skuteczności realizacji tych postępowań oraz utrzymania wysokich standardów procedowania prowadzony jest ciągły i usystematyzowany monitoring ich realizacji w poszczególnych okręgowych urzędach górniczych, a także poszerzona analiza skarg kierowanych do WSA oraz wyroków wydanych w tych sprawach. Skuteczność w zakresie zwalczania nielegalnej eksploatacji wymaga doskonalenia metod kontroli, co wiąże się potrzebą stosowania nowoczesnych przyrządów kontrolno-pomiarowych w celu zapewnienia precyzyjnych i wiarygodnych danych. Dotychczasowe wyposażenie urzędów górniczych w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalin realizowane było etapami, dzięki dofinansowaniu z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zakupione urządzenia służą do identyfikacji zagrożeń dla środowiska, dokumentowania miejsc nielegalnej eksploatacji oraz naruszania warunków eksploatacji. Cykliczne analizy wykorzystywania urządzeń pozwalają na określenie potrzeb i kierunków rozwoju oraz planowania kolejnych etapów doposażenia urzędów górniczych z finansowym wsparciem NFOŚiGW. Na podstawie tych analiz zostaną opracowane kolejne wnioski o dofinansowanie zakupu przyrządów kontrolno-pomiarowych, których stosowanie przyczyni się do zwiększenia efektywności działania urzędów górniczych w zakresie dokumentowania nielegalnej eksploatacji.

Stopień realizacji celu strategicznego w tym zakresie będzie monitorowany w oparciu o wartości miernika wyliczane na podstawie stosunku liczby decyzji uchylonych lub zmienionych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego do ogólnej liczby decyzji ustalających opłaty podwyższone, wydanych przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w danym roku.

Wyższy Urząd Górniczy
ul. Poniatowskiego 31
40-055 Katowice
tel. 32 736 17 00, e-mail: wug@wug.gov.pl
www.wug.gov.pl